

Koordináták

Jakobovits Márta keramikumművész kerámia- és papírművészeti kiállítása az Erlin Galériában

■ Az 1944-ben Tasnádszántón született, 1971-ben a kolozsvári Ion Andreescu Képzőművészeti Főiskola kerámia szakán végzett, majd pedig 2006-ban a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemen doktorált művész egyéni tárlatának címe egy matematikailag pontos, feszített, geometrikus/újkonstruktív szemléletet és kivitelezést sugall, pedig ez nem így van. Jakobovits Márta kiállítási anyaga ennél sokkal árnyaltabb, több rétegű.

Az Erlin Galéria kettős osztású terében egyaránt találhattunk – fehérre festett fa- vagy átlátszó plexi-posztamenseken – plasztikákat, a falakon pedig egyedi, papíralapú műveket, blokkokat. A különböző jellegű munkák, a kerámiák és a papírművészeti alkotások egy szűk válogatást adtak az oeuvre 1978 és 2010 közötti gazdag anyagából. A 36 műtárgy anyaga és technikája igen változatos volt: anyagában színezett porcelán, samottos agyag, raku, mázas kerámia, valamint merített papír, farostlemez, tempera, kollázs. A szín- és formavilág részben visszafogott, minimalizált, másutt viszont organikus pazar. Mázas kerámiái, az ezüstös szürkében tartott *Domb* és az *Átvágott domb* egy folyamat leírásának párban járó darabjai. A mű amorf, puhának ható, kitömött párnára hasonlító tes-

te először csak „önnön esztétikájában gyönyörködve” pöffeszkedik, majd ezt a dagadó, felfújtt alakzatot a művész átvágja, egy szalaggal keresztben átpántolja. Hasonló jelenség játszódik le a *Téli táj* és a *Téli táj titka* kerámiák esetében is, nem véletlen, hogy a rendező a fenti párokat egymás mellett állította ki. Itt is ugyanannak a pántolásnak lehettünk tanúi, viszont ezek a darabok már halványkéken-fehéren világítanak, márványos mintázatukat pedig az adja, hogy felszínükön szürke-fekete mázzal borított szigetek úsznak. A formai összefüggés okán hármás alakzatba rendezett *Egymásra hatás* fémöntvényét, a *Kölsönhatás* és a *Kölsönhatás relikvia* porcelánműveit a fém fáradt monokrómja mellett szürkében, sárgában, barnában kivitelezte az alkotó. A megközelítőleg kocka és téglalatest alapú fekvő testeken egy, majd két pánt hullámszerűen keresztül kígyózó vonalban, hogy ritmikát adjon azoknak. A kígyózó mozgás dinamikája ihlette immáron konkrétan ábrázoló művét is, a színezett, mázas porcelánból készült *Kígyót*. Az állat rugósan, spirálként kanyarogva kúszik előre. Hengeres teste – farkától a fejéig – gyűrűsen barázdált. A samottos agyagból rakutechnikával égetett *Ősanyák* viszont már az ábrázolóból a figurális megjelenítés irányába hajlik.

☞
Jakobovits Márta:
Domb és Átvágott domb
(balról jobbra) /
Márta Jakobovits:
Hill and Hill Cut
Through (left to right)
[2001] mázas
kerámia, egyenként
12x18x17 cm /
glazed ceramics,
12x18x17 cm each

Jakobovits Márta:
Téli táj és A téli táj
titka (balról jobbra) /
Márta Jakobovits:
Winter Landscape and
The Secret of Winter
Landscape
(left to right)
[2001]
mázas kerámia /
glazed ceramics
[12x18x17 cm;
11x17x18 cm]

Fotó: Sulyok Miltiós

Fotó: Sulyok Miltiós

A már ismerős párnaszerű alapon két felfújtt „zsák” hajlong. A „zsákok” párnás teste felül – a váll magasságában – üreges, nyitott, míg oldalt a karok csonka részletei láthatók, tehát egy absztrahált torzóval állunk szemben. Az alap és a két terhes anyára utaló

formák felszínén vízszintes és függőleges vonalkázás, rácsozás, hálórendszer fut végig, mintegy megelőlegezve a papíralkotások struktúráját. A falakon több mint kéttucatnyi, négyzetes alakú, merített papírra készült munka sorakozott. Döntően az a szerkesztési

Jakobovits Márta:
...és akkor kisütött
a nap /

Márta Jakobovits:
...and then the sun
appeared...

[2005] *merített papír,*
farostlemez / mould-
made paper, fibreboard
[29x29,5 cm]

Fotó: Sulyok Miklós

elv, hogy a fakeret négyzetén belül újabb ablak jelenik meg, amibe a főmotívumot ülteti. Ezt a sorozatjellegét csak pár mű töri meg. Az *...és akkor kisütött a nap* című munkáján szaggatott szélű, harapott szegélyű, roncsolt, amorf pacák vannak több rétegben egy-

másra applikálva. A centrumban kinyíló ablakban felhőalakzatok úsznak. A szürkében-kékben és vörösből-pirosból-bordóban tartott fragmentumok dinamizálják a képmezőt, miközben a belső „ablak” bal felső sarkában pirosan izzani nem kezd a nap. A *Vörös*

Fotós: Sulyok Miliós

Jakobovits Márta:
Felhők felett /
Márta Jakobovits:
Above the Clouds
[2005] *merített papír,*
farostlemez / mould-
made paper, fibreboard
[29x29,5 cm]

Jakobovits Márta:
Koordináták /
Márta Jakobovits:
Coordinates

[2005] *merített papír,*
farostlemez / mould-
made paper, fibreboard
[29x29,5 cm]

Fotó: Sulyok Miklós

felbők és angyalok az ablakban egy kollázs, ami farostlemezre applikált merített papírra készült. A hatos osztású, kék ablakkeret mindegyik kockájában egy-egy vörös, rózsaszín, lila foltos, tépett szegélyű felhő jelenik meg. Ez az ismétlődő motívumrendszer, a re-

petíció jellemzi a többi fali munkát, még a *Bálványoson esik az eső* temperaművet is. A kék számtalan árnyalatát felvonultató munka közepén a kicsi ablakban egy felhő fehér szegélyéből cseppenként hullik alá az eső. A dekoratív gyöngysorként ritmizált pöttyözés – ha

csak jelzesszerűen is – megidézi az eső jelenségét. A *Meditáció* vertikális tengelyében a két párhuzamos, egymásba kapcsolt csík egyensúlyi helyzetet teremt, míg ugyanez a fogalmazás jelenik meg a *Horizontok egymás felett* című merített papír munkán is. A hússzínű, közel elliptikus alakú, három felhőszerű formában egy-egy közel vízszintes vonal fut. A hangsúly a „közel” szón van, hiszen a művész úgy „geometrikus”, hogy a szabályos mértani alakzatokat lágyítja, elnagyolja. A *Felhők felett* hasonlóan szerkesztett; a hármas vertikális osztású tengely körül tépett, világoskék, szabálytalan alakú mezők türemkednek ki. A papír lélegző teste, a formák és színek ritmizálása térbe lépteti a műveket. A tárlat hívószava, a *Koordináták* egyben több papír-, kollázs-, temperaalkotásának a címe. A keret nélküli vagy éppen fakeretbe zárt képeken belül újabb és újabb négyzetes ablakok nyílnak, melyeken egy-egy keresztalakzat fut át. A művek felszíne lehet mintázott, szemcsézett, morzsás, míg színviláguk a szürke, barna, zöld, kék számtalan árnyalatát felvonultató. A kapocsként terjeszkedő központi motívum, a kereszt csak megidézi a fogalmat, közel sincs a geometrikus absztrakció szigorúan szerkesztett tökélyéhez. Nem is arra törekszik, csupán utalás, csupán „az égi földi mása”. A vonal, a csík, a sáv, a derékszög, a négyzet, a téglalap mind-mind szabálytalan alakú, csupán emlékeztet a hibátlan mértani alakzatokra, a művész lággyá oldja a geometria precizitását. Jakobovits Márta munkáiban a végletekkel játszik: az ábrázolót/figurálist absztrakcióba hajlítja, míg a geo-

Fotó: Sulyok Miklós

metrikus absztrakt világának határait elmossa, líraivá nemesíti.

A matematikai értelmezés szerint a koordináta nem más, mint az „egy pontnál a síkban vagy térben két, illetve három egymást metsző egyenestől való távolságot meghatározó szám”. Jakobovits Márta életműve úgy jelölte ki a saját, helymeghatározó pontjait, hogy a kortárs iparművészet koordináta-rendszerében könnyen azonosítható legyen.

KOZÁK CSABA
művészeti író

(*Jakobovits Márta Koordináták* című kiállítása. Erlin Galéria, Budapest, 2015. július 1–augusztus 5.)

Jakobovits Márta:
Ősanyák /
Márta Jakobovits:
Ancestresses

[1999] *samottos agyag, rakuzott / clay with chamotte, raku*
[18x43x17 cm]

Fotó: Sulyok Miklós

Jakobovits Márta:
Kígyó /
Márta Jakobovits:
Serpent

[1978] *színezett, mázas porcelán / coloured, glazed porcelain*
[12,5x55x15 cm]